

Sygn. akt XVII AmE 73/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: protokolant sądowy - stażysta Piotr Hołyś

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) spółki z o.o. z/s w R.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 28 grudnia 2012 r. znak (...)451-380(4)/ (...)

1. Oddala odwołanie.

2. Zasądza od (...) spółki z o.o. z/s w R. na rzecz

Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmE 73/13

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE, pozwany) po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego decyzją z dnia 28 grudnia 2012 roku znak (...)...)/ (...) orzekł, że (...) sp. z o.o. z siedzibą w R. (...), spółka, powód) nie wywiązał się w roku 2011 z określonego w art. 9a ust. 1 ustawy z dn. 10.04.1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 dalej Pe) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1 lub w art. 9o ust.1 Pe, albo uiszczenia opłaty zastępczej obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 2 Pe.

Z tytułu niewykonania obowiązku ustawowego pozwany wymierzył (...) karę pieniężną w wysokości 229 000 zł, co stanowi 14,96 % przychodu z działalności koncesjonowanej osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w 2011 roku.

W złożonym odwołaniu (...) sp. z o.o. wniosła o:

- uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i umorzenie postępowania pierwszej instancji,

ewentualnie

- uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 56 ust. 1 pkt 1a w zw z art. 9a ust. 1 Pe poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że nie przestrzeganie obowiązku uzyskania i przedłożenia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia lub uiszczenia opłaty zastępczej w każdej sytuacji nakłada na przedsiębiorstwo energetyczne obowiązek zapłaty kary pieniężnej,

- art. 56 ust. 6 ustawy Pe poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na uznaniu, że stopień szkodliwości czynu, którego dopuścił się przedsiębiorca był znaczny,

2. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 77 § 1 w zw z art. 80 kpa poprzez niedokonanie wszechstronnego i wyczerpującego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego i pominięcie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczących sytuacji finansowej spółki (...) sp. z o.o. co skutkowało przyjęciem tezy, że spółka ta ze swojej winy nie wypełniła obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 ustawy Pe i jest zobowiązana do zapłaty zaostrożonej kary pieniężnej.

W uzasadnieniu odwołania powód przyznał, że w 2011r. nie wypełnił obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 ustawy Pe. Zaznaczył, że przyczyny takiej sytuacji były od niego niezależne i stanowiły okoliczności zwalniające przedsiębiorstwo z odpowiedzialności za niewywiązanie się z obowiązku ustawowego.

Stwierdził, że przy wydawaniu decyzji o nałożeniu kary pieniężnej Prezes URE winien kierować się nie tylko przepisami ustawy, ale również zasadami współżycia społecznego i rozważyć, czy wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 9a ust. 1 Pe nie spowoduje, że przedsiębiorca narazi swoją firmę na utratę płynności finansowej. Wskazał, że art. 56 ust. 6a Pe daje podstawę do odstąpienia przez Prezesa URE od wymierzenia kary, a przepisy ustawy nie nakazują, aby przedsiębiorca podjął działania, które mogłyby całkowicie sparaliżować jego funkcjonowanie w obrocie gospodarczym, doprowadzić do niewypłacalności i ogłoszenia upadłości, co skutkowałoby wstrzymaniem dostaw energii jego odbiorcom.

Powód oświadczył, że zysk wypracowany przez spółkę w 2011r. wyniósł 208.533,11 zł. Gdyby z tej kwoty spółka uregulowała opłatę zastępczą, która powinna wynieść 145.385,67 zł. wówczas nie posiadałaby środków na dalsze prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców końcowych.

W ocenie powoda Prezes URE, wydając zaskarżoną decyzję, nie dokonał wszechstronnego i wyczerpującego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego. Nie uwzględnił faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczących niepewnej sytuacji finansowej spółki. Przyjmując, że stopień zawinienia przedsiębiorcy był znaczny i krzywdząco uznając, iż problemy finansowe spółki dają do tego podstawę, zaostriżył karę do realnie odczuwanej wysokości. Powód stwierdził, że wypełnienie ciążącego na nim obowiązku uiszczenia opłaty zastępczej oznaczałoby konieczność wstrzymania innych płatności i wyboru, które zobowiązanie zostawić bez pokrycia, a które uregulować aby w ten sposób zapewnić ciągłość dostaw energii. W związku z powyższym, w ocenie powoda, stopień szkodliwości czynu i stopień zawinienia nie były znaczne.

Zdaniem powoda Prezes URE całkowicie pominął fakt, że spółka od wielu lat działa na granicy finansowej opłacalności z uwagi na brak wpłat od odbiorców energii elektrycznej. Mimo wskazania w zaskarżonej decyzji, że od 2006r. spółka nie wypełniała obowiązku wynikającego z art. 9a ust. 1 ustawy Pe, pozwany niesłusznie zinterpretował ten fakt na jej niekorzyść.

W celu wykazania trudnej sytuacji finansowej powód powołał się na załączony do odwołania wykaz najwyższych wierzytelności spółki na dzień

18 stycznia 2013 r.

Wymierzenie kary na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1a Pe powód w kwocie 229 000 zł. powód uznał za sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i zasadami współżycia społecznego, zwłaszcza, że wysokość kary przekracza osiągnięty przez spółkę zysk.

Prezes URE w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Zarzuty odwołania uznał za niezasługujące na uwzględnienie. Podtrzymał ustalenia faktyczne sprawy poczynione w postępowaniu administracyjnym oraz zawarte w zaskarżonej decyzji stanowisko.

Powołując się na art. 56 ust. 1 pkt 1a Pe pozwany stwierdził, że stanowi on samodzielną podstawę do wymierzenia kary pieniężnej na zasadzie bezprawności działania przedsiębiorcy w oderwaniu od zasady winy. Przedstawioną w odwołaniu wykładnię tego przepisu uznał za prowadzącą do nieracjonalnego wniosku, że niewypełnienie obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 Pe nie stanowi podstawy do wymierzenia kary pieniężnej.

Zaznaczył, że oceny stopnia szkodliwości popełnionego czynu dokonano z uwzględnieniem wszelkich okoliczności faktycznych sprawy, w tym faktu, iż naruszenia tego przepisu ustawy powód dopuszcza się notorycznie od 2006 r. co miało wpływ na zaostrzenie nałożonej kary powyżej ustawowego minimum.

Podkreślił, że okoliczność nieuiszczenia opłaty zastępczej wykluczała możliwość uznania stopnia szkodliwości czynu jako znikomego.

Odnosnie oceny możliwości finansowych powoda Prezes URE wskazał, że z rachunku zysków i strat, bilansu i zestawienia należności przedterminowych w 2011 r. wynika, iż sytuacja finansowa spółki pozwala na wymierzenie kary w wysokości 229 000 zł stanowiącej 14,96 % przychodu osiągniętego przez powoda w 2011r. z działalności koncesjonowanej polegającej na obrocie energią elektryczną. Ponadto z rachunku zysków i strat sporządzonego za 2011r. wynika, że (...) uzyskał przychody netto ze sprzedaży w wysokości 2772 571,45 zł. a zysk netto został wypracowany w kwocie 208 533,11 zł. W świetle powyższych ustaleń Prezes URE uznał, że obowiązek zapłaty kary pieniężnej nie spowoduje utraty płynności finansowej przedsiębiorcy.

Pozwany również, iż w sprawie nie było podstaw do zastosowania przepisu art. 56 ust. 6a Pe, ponieważ nie zostały spełnione, wymienione w tym przepisie przesłanki uprawniające Prezesa URE do odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie koncesji udzielonej decyzją Prezesa URE na okres od 25 czerwca 2004r. do 25 czerwca 2014r. (...) sp. z o.o. z/s w R. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na obrocie energią elektryczną.

Całkowita sprzedaż energii do odbiorców końcowych zrealizowana przez powoda w 2011r. wyniosła 5 084, 899 MWh. (k. 2 akt adm.).

Spółka nie wypełniła w 2011 r. obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 Pe, ponieważ nie uzyskała i nie przedstawiła Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej na łączną ilość 528,829 MWh. Nie uiściła też do dnia 31 marca 2012 r. na rzecz (...) opłaty zastępczej za 2011 r. w kwocie 145 385,67 zł.

Z tytułu działalności koncesjonowanej, polegającej na obrocie energią elektryczną spółka osiągnęła w 2011 r. przychód w wysokości 1 530 619,52 zł. (k. 13 akt adm.). Całkowite przychody uzyskane przez powoda z działalności gospodarczej w 2011 r. wynosiły 2 772 571,45 zł.

W toku postępowania administracyjnego i w złożonym odwołaniu spółka nie kwestionowała faktu niewykonania ciążącego na niej obowiązku ustawowego. Powód oświadczył, że przyczyną nie spełnienia obowiązku był brak wystarczających środków, obawa utraty płynności finansowej i upadłości spółki. Trudną sytuację finansową spółki uzasadnił niewywiązywaniem się odbiorców energii ze zobowiązań za dostarczoną energią elektryczną.

Po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej, w związku z ujawnieniem niewykonania przez spółkę obowiązku ustawowego, Prezes URE wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zgodnie z zapisami ustawy przedsiębiorstwo energetyczne, zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające energię elektryczną odbiorcom końcowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może spełnić określony w art. 9a ust.1 Pe obowiązek wyłącznie przez uzyskanie i przedstawienie do umorzenie Prezesowi URE świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust.1 lub art. 9o ust.1 ustawy albo uiszczenie opłaty zastępczej.

Okoliczność nie wykonania obowiązku ustawowego nie była przez powoda w odwołaniu kwestionowana. W tej sytuacji nałożenie na (...) sp. z o.o. kary pieniężnej było w ocenie Sądu uzasadnione. Jak trafnie wskazał pozwany, art. 56 ust. 1 pkt1a Pe nie daje Prezesowi URE możliwości wyboru i obliguje go do nałożenia na wskazanego w tym przepisie przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości ustalonej na zasadach określonych w ustawie.

Trudna sytuacja finansowa lub brak środków na wniesienie opłaty ze względu na zaległości płatnicze odbiorców energii nie może stanowić okoliczności uzasadniającej zwolnienie przedsiębiorcy z wypełnienia tego obowiązku związanego z prowadzoną przez niego działalnością koncesjonowaną. Takie rozumienie art. 9a ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, mogłoby bowiem prowadzić do obejścia przepisów powszechnie obowiązującego prawa, nakładającego na wszystkich przedsiębiorców energetycznych jednolite publicznoprawne obowiązki.

Przy rozliczaniu wykonania przez powoda powyższego obowiązku za rok 2011 r. Prezes URE mógł brać pod uwagę wyłącznie kryteria określone w ustawie Pe tj. ilość przedstawionych przez powoda i umorzonych do dnia 31 marca 2012 r. świadectw pochodzenia oraz kwotę uiszczoną do dnia 31 marca 2012 r. opłaty zastępczej. Przepis art. 9a ust. 5 Pe wyraźnie przesądza, iż nieprzekraczalnym terminem uiszczenia wymaganej przepisami opłaty zastępczej jest dzień 31 marca każdego roku w odniesieniu do poprzedniego roku kalendarzowego. Ponadto w myśl art. 9e ust. 14 ustawy, świadectwo pochodzenia umorzone do dnia 31 marca danego roku kalendarzowego jest uwzględniane przy rozliczeniu wykonania obowiązku, określonego w art. 9a ust. 1 Pe w poprzednim roku kalendarzowym.

Minimalna wysokość kary pieniężnej, możliwej do nałożenia w przypadku nieprzestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 1Pe nie może być niższa niż kwota obliczona według określonego w art. 56 ust. 2a pkt 1 Pe wzoru. Zgodnie z wzorem kwotę nieuiszczoną przez przedsiębiorstwo energetyczne opłaty zastępczej tj. w tym przypadku 145 385,67 zł. należało pomnożyć przez współczynnik 1,3. Wynik uzyskany po przeprowadzeniu tego wyliczenia stanowi w myśl ustawy minimalną kwotę, w tym wypadku 189 001, 37 zł. do nałożenia której Prezes URE był zobligowany.

Na podstawie znajdujących się w aktach administracyjnych informacji, stwierdzić zdaniem Sądu należało, iż przy ustalaniu wysokości nałożonej decyzją kary pieniężnej Prezes URE w prawidłowy sposób uwzględnił określone w art. 56 ust. 6 Pe ustawowe przesłanki wymiaru kary. W sposób szczególny należało uwzględnić przesłankę dotychczasowego zachowania się podmiotu, ponieważ powód nie pierwszy raz dopuścił się naruszenia wskazanego w decyzji obowiązku ustawowego. Okoliczność ta w pełni uzasadniała podniesienie kary minimalnej do poziomu ustalonego decyzji.

Wymierzona kara pieniężna, stanowiąca 14,96 % przychodu powoda z działalności koncesjonowanej osiągniętego w 2011 r. została ustalona w granicach ustawowych, na poziomie umożliwiającym realizację ustawowych funkcji kary.

W opinii Sądu należało stwierdzić, iż w sprawie brak podstaw do uznania, że nałożona decyzją kara pieniężna jest zbyt surowa. W sprawie nie istniały również ustawowe przesłanki do zastosowania instytucji odstąpienia od nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej na podstawie art. 56 ust. 6a Pe. Wbrew wykładni tego przepisu powód nie zrealizował w terminie do dnia 31 marca 2012 r. ciążących na nim obowiązków ustawowych a ponadto ze względu na wysokość nieuiszczonej opłaty zastępczej nie można uznać, że społeczna szkodliwość stwierdzonego naruszenia była znikoma.

Zawarte w odwołaniu zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego nie zasługiwały więc na uwzględnienie.

Podobnie, zdaniem Sądu należało ocenić zarzuty powoda dotyczące naruszenia przepisów proceduralnych. W postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji Prezes URE wszechstronnie i wyczerpująco przeanalizował zebrany materiał dowodowy. Uzasadniając swoją decyzję pozwany przedstawił istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty i wyjaśnił przyczyny ich uwzględnienia lub pominięcia. Ponadto należy zauważyć, że w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, rozpoznającym sprawę na skutek wniesienia odwołania ponownie w sposób merytoryczny, zarzuty dotyczące uchybień proceduralnych nie mogą stanowić podstawy do uchylecia zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia zarzutów powoda, na podstawie art. 479⁵³ § 1 kpc oddalił odwołanie jako bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na zasadzie art. 98 kpc stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz